

Viggo Sørensen:

Året, der gik

– beretning fra institut og ordbog

Så lykkedes det omsider! Efter flere års forberedende arbejde blev Jysk Ordbog lagt frem for offentligheden på Internettet 11. oktober 2000 – indtil videre bogstav A–F, dvs. den første fjerdedel af ordbogen, med tekst svarende til 3800 spalter, dertil 1800 udtale- el. udbredelseskort, foruden generelle kortbilag, kildefortegnelse og 30 siders information om ordbogens historie og redaktionspraksis. Der blev på dagen holdt reception på instituttet med repræsentanter for fakultetet, pressen samt firmaet UNI-C, hvor Bengt Moss-Petersen har foretaget det omfattende programmeringsarbejde.

Alle kan nu slå op i Jysk Ordbog på adressen www.jyskordbog.dk, og mange har allerede benyttet sig af det. I den første halvanden måned har der været 5385 søgninger i ordbogen (i snit 138 dagligt). Mange har også benyttet sig af hjemmesidens invitation til pr. e-mail at spørge os om ord, de ikke har kunnet finde, fx fordi de hører hjemme i den endnu ikke redigerede del. Det har betydet en brat stigning i antallet af forespørgsler til instituttet, hvad vi naturligvis er glade for, da det viser bred interesse for vort arbejde – men vi kan også blive en smule bekymrede, for besvarelsene optager en stigende del af den arbejdstid, der primært bør bruges til fortsat redaktion.

Der hersker stort set tilfredshed med Jysk Ordbogs netudgave, men enkelte ting bør forbedres. Vi har således allerede søgt fondsmidler til udvikling af en forbedret "stifinder", som fører fra brugerens søgeord til den opslagsform, vi har givet det pågældende ord i ordbogen. Fx sådan (jf. skærmbilledet s. 4-5), at alle indtastninger i stil med *aest*, *as*, *ars*, *ajs*, *æst*, *øes*, *øst*, *ås*, *aaes* automatisk fremkalder artiklen ¹*ast* (= rumpe), idet de pågældende indtastninger genkendes som brugerens forsøg på at gengive dialektale udtaler af netop navneordet *ast*. Det er også værd at stræbe efter, at alle brugere på deres skærm kommer til at se ordbogens lydskrift i den perfekte udgave, som p.t. kun kan nydes af mac-brugere via browseren Netscape.

Slutspurten med at få Jysk Ordbog på nettet har – sammen med læn- gerevarende sygdom inden for redaktionen – medført en langsommere redaktionstakt i år 2000. Der er nyredigeret 198 spalter og i tilknytning hertil udarbejdet 20 udtale- samt 70 udbredelseskort. Det er herefter planlagt at supplere netudgaven med afsnit GA-GJ i starten af 2001.

Udskriften af spørgelistemateriale til brug for redaktionen er fortsat i vanligt tempo: Besvarelser af 106 spørgsmål er udskrevet i database, og der er på grundlag heraf tegnet ca. 350 dialektgeografiske arbejdskort. 42% af spørgelistesamlingen er dermed edb-lagret, 30% foreligger i ældre, manuel udskrift, og kun 28% er endnu ubearbejdet. Ordbogens centralkartotek har haft en tilvækst på ca. 3.500 sedler.

Ud over forespørgsler fra enkeltpersoner har instituttets medarbejdere besvaret en række spørgsmål fra Jyllands-Postens sprogredaktion, leveret ugentlige bidrag til klummen "Å synnejysk" i Jydske Vestkysten og bidraget med dialektartikler til to lokalhistoriske årsskrifter.

Instituttets manuskript- og seddelsamling er i år blevet mærkbart forøget ved en gave fra fhv. lektor Arne Espegaard. Det drejer sig om de meget omfattende samlinger og materialeopstillinger, der ligger til grund for Vendsyssel Ordbog I-VI, Liv og sprog på svundne tiders Læsø I-II samt Nogle Nordjyske Mål I-II. Vi har opstillet det modtagne materiale som en særsamling, der fremover vil minde os og instituttets besøgende om den store indsats, Arne Espegaard siden 1930'erne har ydet for indsamling og beskrivelse af de nordjyske dialekter.

2000 blev også året, hvor Ove Rasmussen valgte at træde tilbage som leder af instituttet, for helt at hellige sig ordbogsarbejdet. Forinden har han gennem en menneskealder ført Jysk Ordbog gennem vekslende fagpolitiske vande – som officiel institutleder fra 1972, men reelt også i årene forud på en aldrende Peter Skautrup's vegne. Alle nuværende medarbejdere på ordbog og institut skylder ham tak for denne store, uegennyttige indsats, og mange andre personer, som i årenes løb har stået i forbindelse med ordbogen, vil føle det samme.

Ud over de ordinære driftsmidler har vi i år med tak modtaget følgende bevillinger:

Jyllands-Postens Fond: kr. 46.460 (til indkøb af demonstrations- udstyr for Jysk Ordbog på Internettet).

KFK's 100års-Jubilæumsfond: kr. 10.000 (til anskaffelse af pc).

Location: <http://www.jyskordbog.dk/ordbog/>

 Webmail Radio People Yellow Pages Download

J y s k O r d b o g

Søg et ord:

assie ²ast ►

◀

Se også ²ast (adj.), ³ast- (sms.led)

¹ast

subst. – med sideformerne **as, ask, æst, øs, øst, ås**. – udtale → kort (med noter), jf. også K 1.1. – genus: fk./fem. (K 7.2) alm.; også neutr. spor. i Vends. – plur.: *æst* MØJy; *æst* SVJy; *øst* °Agerskov, °Vodder, °Brarup; **ætsær* Fjorde.

|| ¹også (som rimord i talemåde, jf. ndf.) *åst*; ²i Him-N og -Ø også **æsk*; ³også *aj's* spor. i MØJy-Ø; ⁴dog *å's* °Voldby; ⁵også *å's* spredt i MØJy-S og SØJy-N; ⁶også *åst*, *åst* spredt i Hards-S og SVJy-N; ⁷også *å's* Fanø; også *åst* i -SØ; ⁸også *ø's*/*ø's* spor. i -Ø; spor. i -V og -S også optegnet **ars*; ⁹også spor. *ås*; ¹⁰også *å(·)tsch*; optegnet **as* i Hjoldelund Sg.

[1614: *ast* (Ribe bys tingbog, jf. Grønlund.HE.63); 1623: *æst* (JySaml.3Rk.VI.362); jf. ODS. *Ars*, ØMO. *ars*]

Næste betydning

1) = bagdel, røv, rumpe [Midtjy (≠ Djurs-Ø, men inkl. Thy-S, Sall og Fjends-N), Syd- og Sønderjy; spredt i Vends (≠ SV) og NØJy; spor. i øvrige Jyll; i Nørrejy fortrinsvis i ældre kilder;

Skærbillede (desværre i sort-hvid gengivelse) af Jysk Ordbogs søgeside. Øverst til venstre har brugeren indtastet søgeordet "ås" – og bliver allerede med de eksisterende henvisninger ført direkte til artiklen ¹ast. Det har nemlig under redaktionen vist sig, at en af ordets udtaler er *ås* – se udtaleangivelsen for Als på udtalekortet overfor..

